

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

XI

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

25-26 квітня 2024 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 25-26 квітня 2024 року)

Суми, 2024

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали одинадцятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 25–26 квітня 2024 р.)

/ уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2024.

300 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Анастасія Никоненко,

студентка Сумського державного університету

МИСТЕЦЬКА КОЛЕКЦІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ І ВИКЛАДАЧІВ

Мистецька колекція вищого навчального закладу є не лише зібранням творів мистецтва, але й важливим інструментом естетичного виховання студентів та викладачів та підвищення культурного рівня університетської спільноти.

У повсякденному житті, у спілкуванні з мистецтвом та природою, у міжособистісному спілкуванні, як дорослі, так і діти постійно стикаються з естетичними категоріями, де прекрасне і потворне, трагічне і комічне грають значну роль. Краса приносить задоволення, стимулює трудову активність та надихає, у той час як потворне може відштовхувати, а трагічне вчити співчувати, комічне – допомагає критично мислити та боротися з недоліками. Уявлення про сутність естетичного виховання, його завдання та цілі виникали ще в давнину й змінювалися протягом століть, від часів Платона й Арістотеля до наших днів, реагуючи на розвиток естетики як науки та розуміння її сутності.

Поняття «естетика» походить від грецького «aisteticos» (сприйняття відчуттям). «Естетичне виховання» у свою чергу має безліч тлумачень, одне з них запропонував науковець О. Шумейко, визначивши термін як «процес формування цілісного сприйняття, адекватного розуміння прекрасного в мистецтві та навколишньому середовищі, а також здатності до творчого самовираження», зазначивши при цьому, що основною умовою формування цілісної особистості є гармонійний розвиток розуму, фізичної сили, а також моральної чистоти та естетичного ставлення до життя та мистецтва» [3, с. 160–161]. Естетичне виховання має за мету ознайомлення людини з основними законами художнього сприйняття оточуючої дійсності, розкриття сутності та виразних форм мистецтва у втіленні життя згідно з канонами краси, а також роль мистецтва у розвитку суспільства. Процес естетичного виховання спрямований

на формування здатності сприймати та бачити красу в мистецтві та житті, оцінювати її, розиток естетичних смаків та ідеалів особи, здібності до самостійної творчості й створення прекрасного. Без мистецтва естетичне виховання не може бути повноцінним, оскільки художні твори дозволяють людині сприймати світ через образи. Здатність споглядати й отримувати емоційно-позитивні переживання через мистецтво сприяє розслабленню, зняттю стресу та розвитку творчого мислення, що створює умови для формування духовних цінностей.

При обґрунтуванні необхідності естетичного виховання людини мимоволі згадується соціально-філософський твір іспанського філософа Хосе Ортеги-і-Гасета «Бунт мас», у якому науковець вводить поняття «варварство спеціалізації» [1]. Це термін, який філософ використовує для опису негативних наслідків глибокої спеціалізації у певній галузі або професії, яка може призвести до втрати загальної культурної та естетичної освіченості у людей. У контексті естетичного виховання це означає, що глибока спеціалізація може призвести до того, що людина втрачає здатність оцінювати та розуміти різноманітні види мистецтва, а також втрачає інтерес до естетичних аспектів життя взагалі. Як зазначає О. Рилова, найбільш типовим різновидом масової людини є «вчений неук», що відмінно знається на своїй вузькій спеціалізації, маючи справжній інтерес до його особливої галузі, але повністю при цьому ігнорує всі інші у збиток загальній культурі [2, с. 113–114].

Це наводить на думку, що мистецтво для людей, що не дотичні до мистецтва – це прямий спосіб уникнути «варварства спеціалізації», коли людина знається лише на своїй галузі і абсолютно не цікавиться більше нічим навколо. Місія виховати не просто професіонала, а людину цікаву, різносторонню, не обділену естетичним смаком – це надзвичайно важливо і стає можливим завдяки діяльності галерей при вищих навчальних закладах. Прикладом є і галерея мистецтв «Академічна», що розпочала свою діяльність в Українській академії банківської справи. Здавалося б, навіщо галерея в економічному вузі, студенти якого навряд чи охоче цікавляться мистецтвом. Однак, розібравшись, ми бачимо,

що у сучасному світі, де люди часто зосереджені на вивченні лише того, що безпосередньо пов'язане з їхнім професійним напрямком, може відбуватися знецінення інших аспектів культури, включаючи мистецтво. Розуміючи це, університет розвиває програми естетичного виховання та культурної освіти.

Однією з таких програм є формування мистецької колекції, що є важливою складовою діяльності й галереї мистецтв «Академічна». Розглянемо як саме це впливає на естетичне виховання університетської спільноти:

- мистецька колекція допомагає розширювати світогляд та поглиблювати знання про різні стилі, жанри та напрями мистецтва. Завдяки різноманітності творів, які представлені в колекції, відвідувачі можуть ознайомитися з різноманітними естетичними концепціями та виражальними засобами художнього мистецтва;
- мистецька колекція надає можливість розвивати здатність до емоційно-позитивних переживань. Контакт із цінними творами мистецтва може викликати різноманітні емоції, від захоплення та радості до замислення й рефлексії. Цей емоційний досвід допомагає виховати в людині здатність до емпатії та співчуття, що в свою чергу може призвести до «катарсису» – моральне очищення або вивільнення емоцій, негативних станів через враження, отримані в результаті творчості або споглядання на твори мистецтва;
- мистецька колекція стимулює творчість та самовираження. Спостереження за творами мистецтва може надихати на власну творчість, а також допомагати в розвитку креативних здібностей. Різноманіття стилів та технік, представлених у колекції дає змогу виявити власний художній стиль та розвивати його, а наявність галереї при вищому навчальному закладі дає можливість показати свої твори широкому загалу і навіть поповнити мистецьку колекцію своєю роботою, залишивши слід в історії університету;
- мистецька колекція допомагає накопичувати досвід споглядання та аналізу творів мистецтва. Це формує естетичний смак у студентів, які в

майбутньому зможуть застосувати ці навички не лише в міжособистісному спілкуванні, зарекомендувавши себе як високоосвічена та різносторонньо розвинена людина, але і в професійній діяльності, маючи більш широкий профіль спеціалізації та естетичний смак у мистецтві, що допоможе сформувати колекцію фірми, в якій працюватиме студент, тим самим підвищивши імідж та дохід компанії;

- мистецька колекція для викладачів сприяє не лише їхньому особистісному розвитку, але й слугує певною інспірацією, що може позитивно позначитися на їхній професійній діяльності, оскільки це дає можливість використовувати набуті враження як джерело натхнення для своєї роботи у навчальному процесі та дослідженнях, а також вдосконалення навчальних програм.

З цього можемо бачити, що мистецька колекція є потужним інструментом для досягнення цілей естетичного виховання, створюючи для кожного студента та викладача умови для самореалізації та духовного розвитку.

Отже, естетичне виховання відіграє важливу роль у формуванні особистості та розвитку суспільства, формуючи вміння сприймати й оцінювати красу в мистецтві та навколишньому середовищі. Мистецька колекція у вищому навчальному закладі відіграє важливу роль у естетичному вихованні університетської спільноти, надаючи можливість студентам та викладачам розширити світогляд, розвинути креативні здібності та сформувати естетичний смак, що робить особистість різносторонньою, освіченою та допомагає запобігти «варварству спеціалізації». У Сумському державному університеті це можливо завдяки діяльності галереї мистецтв «Академічна».

Отже, нами було досліджено роль мистецької колекції в естетичному вихованні студентів і викладачів, у рамках цього було визначено поняття «естетика», «естетичне виховання»; навели в приклад термін «варварство спеціалізації», що послугувало доказом того, що паралельно до здобуття фахової освіти необхідним є всебічний розвиток особистості, включно з розвитком естетичного смаку, щоб запобігти втраті інтересу до естетичних аспектів життя

вузькоспеціалізованої людини. Окрім цього, ми тезисно навели всі переваги та вплив мистецької колекції на естетичне виховання університетської спільноти, де виділили функції: розширення світогляду та поглиблення знань про стилі, жанри та напрями мистецтва; розвитку здатності до емоційно-позитивних переживань; стимулювання творчості та самовираження; накопичення досвіду аналізу творів мистецтва; вдосконалення навичок професійної сфери викладачів.

Список використаних джерел:

1. Ортега-і-Гассет Хосе. Бунт мас. Нью-Йорк: Видання Організації оборони чотирьох свобод України, 1965. 158 с.

2. Рилова О. Концепція масового суспільства Хосе Ортеги-і-Гасета. *Вісник Львівського університету*. 2020. (30). С. 109–115. URL: <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.30.15>

3. Шумейко О. Естетичне виховання та естетична культура в системі духовного розвитку студентів. Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи. Харків: ХНУМГ, 2020. С. 160–165. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/39161/1/160-165.pdf>

Науковий керівник – Бойко О. П., доктор філософських наук, професор, професор кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.